

Helénistický svět

Opakování

po smrti Alexandra Makedonského – boje o moc mezi veliteli jeho armády (diadochové)

rozpad říše na 3 části :

říše Ptolemáiovci – území Egypta (velké bohatství)-
konec říše – sebevražda královny Kleopatry (Asterix a Kleopatra) <https://www.youtube.com/watch?v=RFnfR26jnzo>

říše Seleukovci – území M. Asie, Mezopotámie, Persie

říše Antigonovci – území Makedonie

Boje mezi Řeky a Makedonií – neúspěch Řeků – roste vliv Říma – ovládnutí těchto území Římem

Helénistická kultura

- - vznikla spojením řecké kultury s kulturami dobytých zemí Alexandrem Makedonským.
- - střediskem - egyptská **Alexandrie**. (svitky z celého helen. světa)
- *Tam byl z podnětu Ptolemaia I. vybudován vědecký ústav nazývaný Múseion (chrám Múz). Jednalo se o jakousi akademii, ve které bydleli a pracovali učenci a umělci, aniž by se museli zabývat starostmi o své hmotné zabezpečení. Měli k dispozici rozsáhlou knihovnu (Bibliotéku), v níž byla v originálech nebo alespoň v opisech soustředěna všechna významná díla té doby. Čítala přes půl milionu svitků. Není divu, že se Museión stal záhy centrem vzdělanosti.*
- **Helén** (Hellas = Řecko) = každý vzdělaný člověk, který mluvil řeckým jazykem, bez ohledu na svůj původ.
- Měřítkem hodnoty člověka se stalo jeho bohatství, vzdělání nebo postavení v úřadě.

Helenistická kultura - rozšíření

- Rozšíření po celém tehdejším světě
- Šíří se divadlo (kočovné)
- Staví se amfiteátry
- Roste zájem o sport = dokonalost lid. těla a krásu lid. duše = **kalokagathia**
- Roste úcta k ženě – inspirace pro umělce
- Obdiv umělců k dětem – sochy dětí

Noví bohové

- Hermovky – sochy Herma při cestách – ochránce poutníků, řečníků a obchodníků
- Fobos – bůh „zosobněné hrůzy“ – fobie
- Éros – bůh lásky
- Pan – bůh pastýřů (kozí rohy, bradku a nohy)

Hermovky

Fobos

byl v řecké mytologii synem boha války Area a bohyně krásy a lásky Afrodíté

Fobos doprovázel boha války, svého otce Area, do všech bitev a byli všudypřítomní jako zosobnění hrůzy a děsu uprostřed válečné vřavy.

Tuto hrůznou společnost doplňuje bohyně války, krutá a zuřivá.

A také družina bohyň smrti, zejména násilné.

Těch jsou zástupy, obcházejí bojiště oděné v krvavých cárech a vysívají krev z mrtvých a raněných.

Všichni tito tvorové byli nenáviděni bohy i lidmi.

Podle obou postav byly v moderní době pojmenovány měsíce Marsu, Phobos a Deimos.

Érós

Erós (latinsky Amor) je bůh lásky a sama láska; syn boha války Area a bohyně lásky a krásy Afrodíty, uctívaný též jako božstvo úrody.

Ztělesňuje princip lásky v jakékoli podobě.

Jeho římským ekvivalentem byl Amor.

Podle starších mýtů je Erós zosobnění mocné a vše oživující síly, která se zrodila po počátečním Chaosu.

Pan – Panova flétna

Věda a kultura

- obrat k vnitřnímu životu člověka – k psychice
- snaha věrohodně zachytit detailly všedního života.

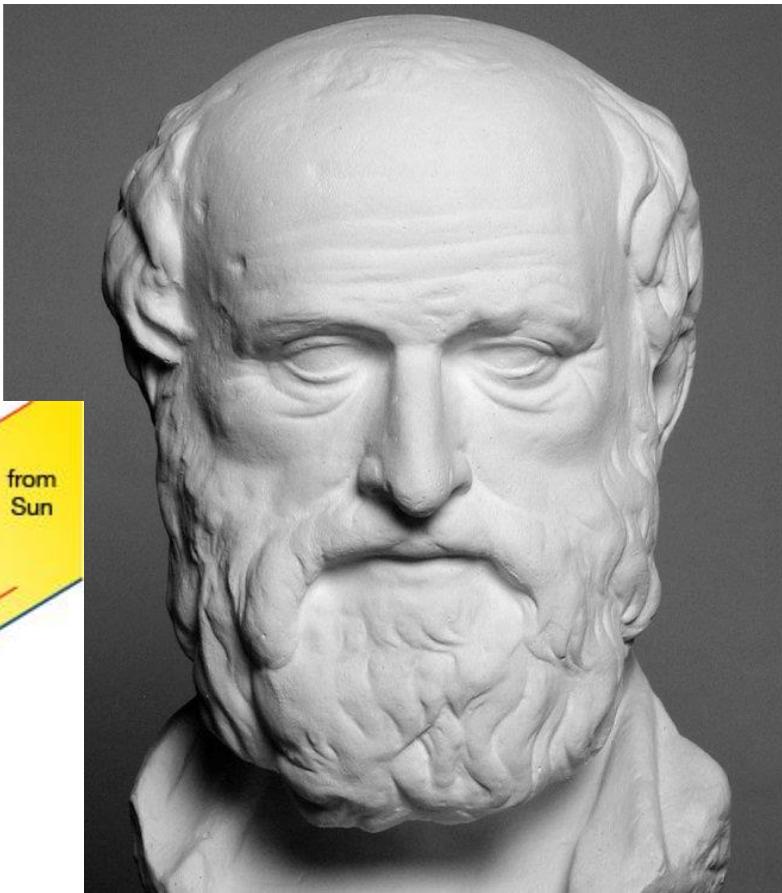
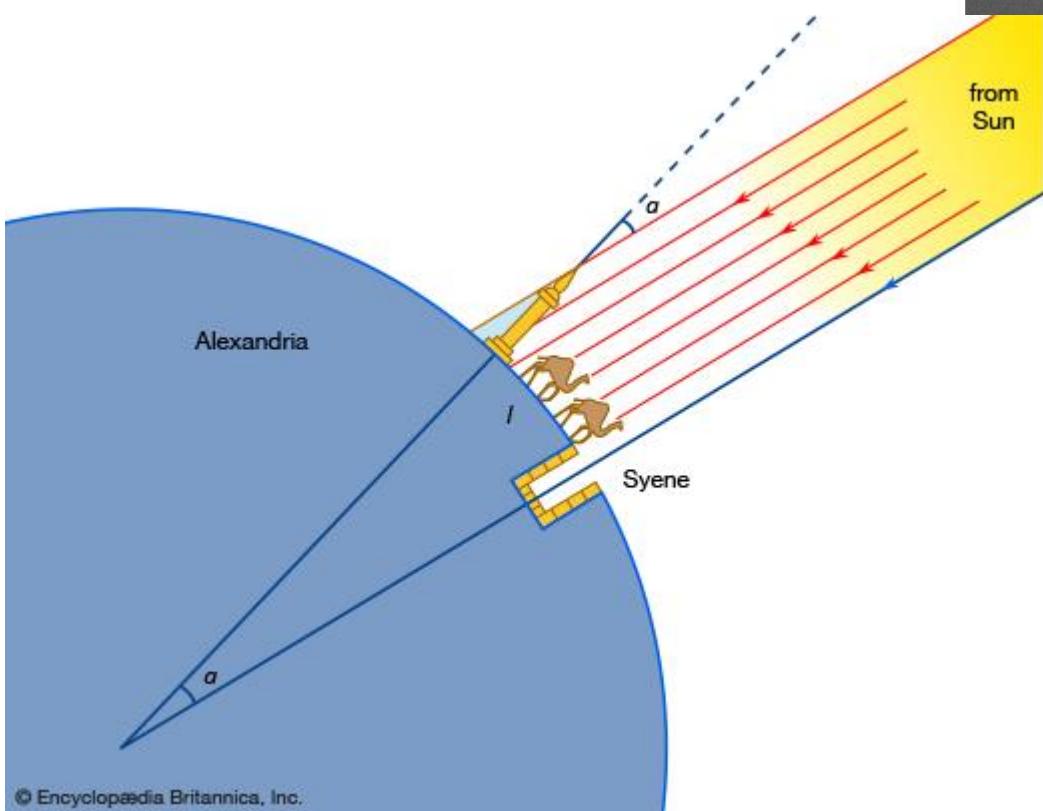
Próza

- vznikla **záábavná próza** : román, novela a dobrodružný román. (milostné náměty)
- rozvoj **naukové prózy** (vědecké)

Hlavní osobnosti vědy :

- **Eratosthenés** (správce alexandrijské knihovny ve 3.st.př.n.l.
spočítal obvod zeměkoule 44 730km (40 075km))
- **Archimédés** (matematik, fyzik)
- **Hyppokratés** – lékař (Hypokratova přísaha)

Eratosthenés

Eratosthenés a obvod Země

- - vycházel z porovnání úhlů dopadu slunečních paprsků v pravé poledne v Alexandrii a v Syéné (dnešní Asuán; leží blízko obratníku Raka a během letního slunovratu tam tudíž slunce svítí kolmo nad hlavou a předměty téměř nevrhají stín) a z přeměření vzdálenosti mezi těmito lokalitami - **vyšlo mu 5000 stadií**.
- - **vyčíslil obvod Země** kolem poledníku na 252 000 stadií, tj. asi **40 000 km**, což je téměř úplně přesně (poledníkový obvod zeměkoule je 40 007,86 km).

Archimédés ze Syrakus

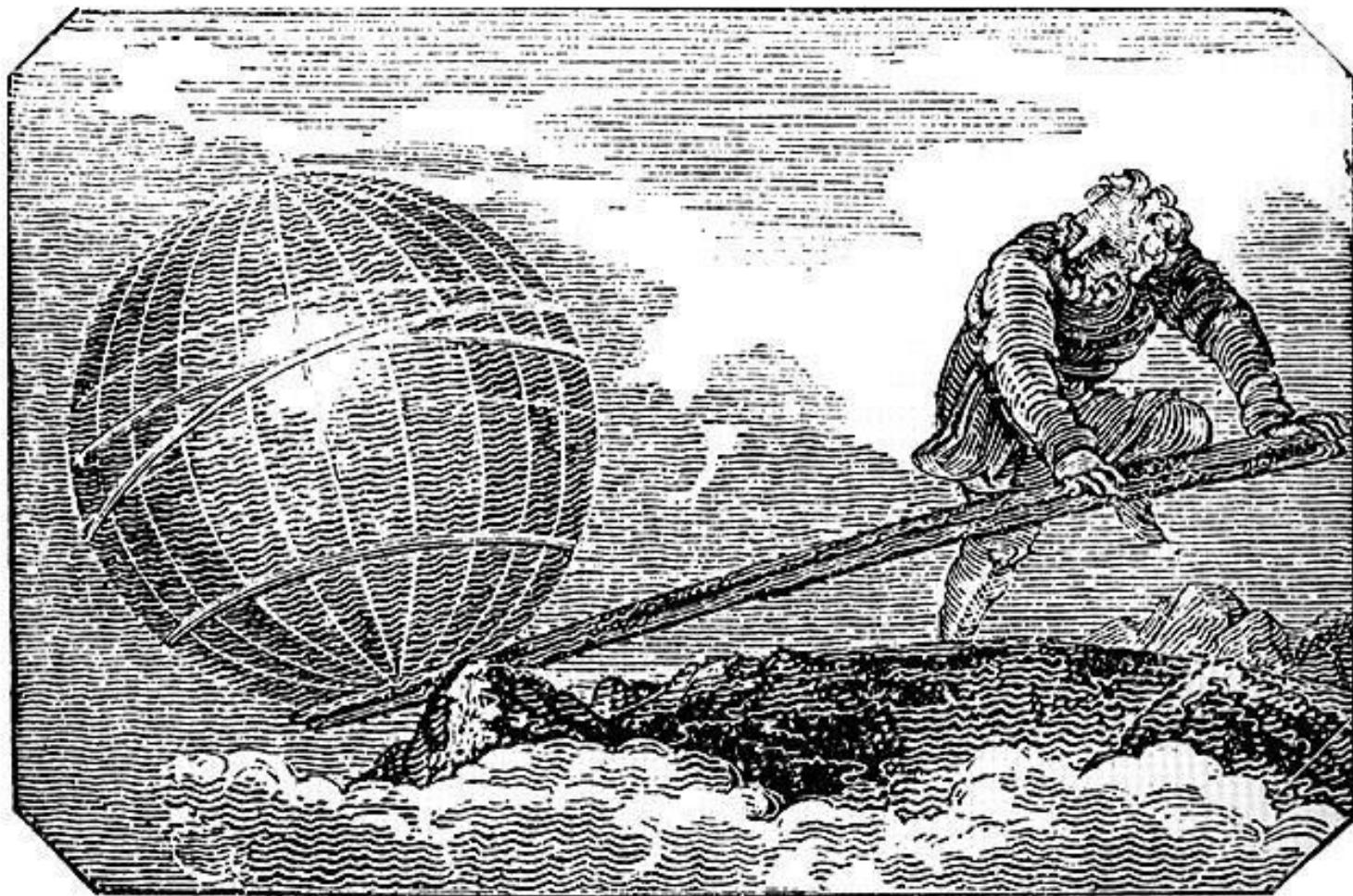
- - řecký matematik, fyzik , filozof, vynálezce a astronom.
- - je považován za jednoho z nejvýznamnějších vědců klasického starověku.
- - zabýval se metodou výpočtu délky kružnice a na svou dobu přesně odhadl číslo **pí**
- - také definice spirály nesoucí jeho jméno a vzorce pro výpočet objemů těles byly na tehdejší dobu převratné.
- - ve fyzice patří mezi jeho nejslavnější objevy ve statice - mechanická rovnováha, vysvětlení **principu páky**, a hydrostatické - **Archimédův zákon**.
- Navrhl a sestrojil mnoho vynálezů, sloužících pro potřeby jeho rodného města Syrakus, včetně **šnekového čerpadla**, kterým byla vybavena největší loď starověku Syrakúsia.
- Některé legendární obranné stroje, které Archimédés vynalezl, byly v moderní době zrekonstruovány a ukázalo se, že mohly být funkční.
- Př. - Zrcadla, kterými měl podle legend zapalovat římské lodě, mezi ně ale nejspíše nepatří; pravděpodobnější teorie je, že Archimédés použil k zapálení lodí parní kanón.

Archimédés

Archimédés běhal zcela nahý syrakuskými ulicemi a volal „Heuréká!“

Archimédés – páka

„Dejte mi pevný bod ve vesmíru a já pohnu celou Zemí“

Hippokratés

- nahradil primitivní léčitelskou magii soustavným pozorováním a racionální úvahou a položil tak základy medicíny jako věd. oboru.
- *Snažil se o vymezení duševních poruch, lidský mozek považoval za interpreta vědomí. Bývá mu přisuzováno autorství Hippokratovy přísahy = souboru etických pravidel pro jednání lékaře*

Hippokratés – přísaha

„Přísahám při lékaři Apollonu, při Hygieii a Panacei, volám za svědky všechny bohy a bohyně, že ze všech sil a s plným svědomím budu plniti tento slib:

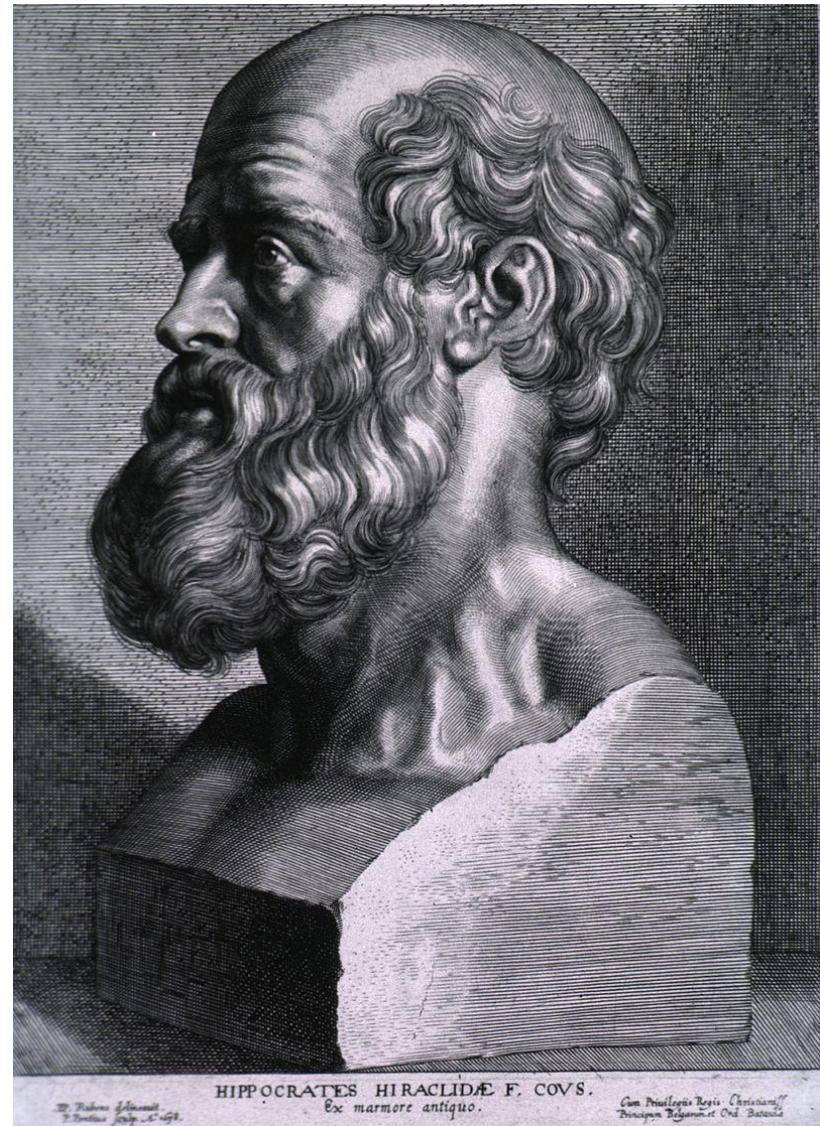
Budu si vážiti svého mistra v tomto umění jako svých vlastních rodičů, budu se s ním děliti o svůj příjem, budu mu dávati to, čeho bude mítí nedostatek,

Aby nemocní opět nabyla zdraví, nařídím opatření podle svého nejlepšího vědění a posouzení a budu od nich vzdalovati všechno zlé a škodlivé.

Nehodlám se pohnouti od nikoho, ať je to kdokoliv, abych mu podal jedu nebo abych mu dal za podobným účelem radu.

O všem, co uvidím a uslyším při léčení samém, nebo v souvislosti s ním, zachovám mlčení a podržím to jako tajemství , nebude-li mi dáno svolení k tomu, abych to řekl.

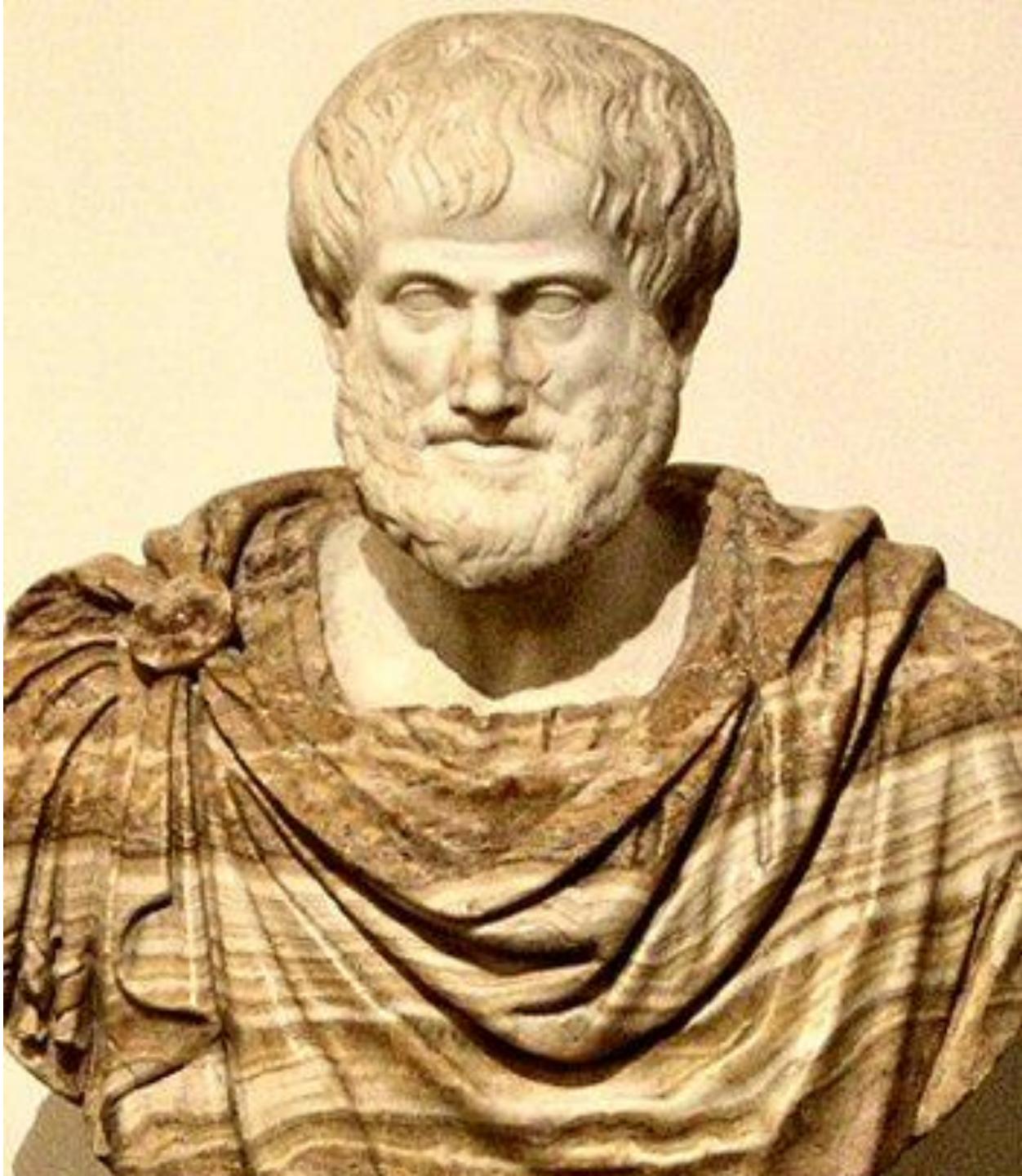
Udržím-li pevně a dokonale věrnost této.....

Aristotelés ze Stageiry

- - byl filosof vrcholného období řecké filosofie
- - nejvýznamnější žák Platonův a vychovatel Alexandra Makedonského.
- - jeho rozsáhlé encyklopedické dílo položilo základy mnoha věd
- - např. anatomie, astronomie, biologie, ekonomie, geologie nebo politologie.
- - ve vlastní filosofické oblasti psal o estetice, etice, metafyzice, rétorice a teologii, zabýval se výchovou a vzděláváním, i literaturou a poezíí.

Aristotelés

Význam helénistické kultury

*Tato kultura dala základy
dnešní evropské kultuře*